

openbaar zijn, wanneer niet eerst de bezwaarschriften zijn behandeld en wanneer niet de plannen zijn goedgekeurd. Er zijn zelfs plannen om overheidsfunctionarissen die bij het verstrekken van informatie in gebreke blijven in de gevangenis te doen belanden.

In Nederland bestaat een dergelijk vergaande openbaarheid (nog?) niet. Ook is de steun van wetenschappers aan actiegroepen niet zo goed georganiseerd als in de VS. Wel heeft de BWA vlot geschreven boeken uitgegeven over cosmetica en voedsel. De misstanden die daarin aan het licht worden gebracht, worden direct in verband gebracht met hun stelling dat het produktiesysteem niet deugt. Een andere concrete ontwikkeling is „De Kleine Aarde”, een alternatieve boerderij in Bostel waar wordt geëxperimenteerd met milieu-vriendelijke landbouw, met energie-opwekking met windmolens en met een leefwijze waarbij rechtstreeks gebruik wordt gemaakt van wat de natuur levert. Men zoekt er tevens naar kringloop-systemen, naar eiwit-besparende voedingswijzen, en naar vormen van preventieve geneeskunde.

Ralph Nader, de BWA, de Kleine Aarde, gaan elk op hun eigen manier in tegen het geldende sociaal-economische systeem. Dat onderscheidt hen van de verontruste managers. Natuurlijk geeft het systeem tegendruk. Een voorbeeldje: in 1974 brachten de elektriciteitsmaatschappij een brochure uit, die huis aan huis werd verspreid. Het was de bedoeling de negatieve publiciteit rondom kerncentrales te breken. Op de twijfels en tweespalt die ook in natuurwetenschappelijke kringen bestaan werd niet ingegaan.

Controle

De onrust van natuurwetenschappers over hun functioneren in de samenleving (in welke sectoren maakt men dankbaar gebruik van hun kennis; in welke niet of nauwelijks) kan bij lange na niet algemeen worden genoemd. In tegendeel prof. Boeker gaf tegenover VU-magazine te kennen dat één van de belangrijkste redenen waarom hij zijn boek schreef, lag in het feit dat veel te weinig wetenschappers en technici beseffen in welk groter geheel ze zijn opgenomen. „Men is bezig met een bepaald deel-onderzoek, met z'n belangstelling voor bepaalde details en men verliest uit het oog dat een groot deel van de natuurwetenschappen — alleen al volgens de statistieken — wordt verricht is de industriële en in de overheidsfeer. Ik heb niets tegen industrie als zodanig. Ik geloof, integendeel, dat het zeer nuttig is dat het werk, dat moet worden verricht om voedsel en goederen te produceren, wordt verlicht.

Daarvoor heb je een organisatie nodig en dat blijft altijd de industrie. Het punt is, dat de industriële ontwikkelingen onder geen enkel controle staan. Ik pleit voor een sterke maatschappelijke controle op de ontwikkeling van de natuurwetenschappen, de ontwikkelingen in de industrie daarbij inbegrepen”.

In dat verband bracht prof. Boeker ook een herverdeling van natuurwetenschappelijke macht naar voren.

„Natuurwetenschappers zullen bereid moeten zijn om, geprivilegeerd als ze zijn, iets van de macht en invloed die ze hebben aan anderen af te staan. Dat kan worden bereikt door de keuze-problemen waarvoor natuurwetenschappers staan, voor iedereen begrijpelijk weer te geven. Je kunt zeggen: natuurwetenschap en techniek en de keuzen die daarin moeten worden gemaakt, zijn moeilijk. Je kunt die dan zo formuleren, dat niemand er iets van begrijpt. Dat betekent in feite dat je de macht in eigen handen houdt. Ik vind dat we de belangrijke keuzen die er zijn, wél moeten vereenvoudigen

en dat we ze moeten aanpassen aan de beslissingen die de maatschappij als geheel neemt. Wanneer men bij voorbeeld tegen mij zou zeggen, dat mijn leerstoel moet worden opgeheven, dan zal ik mij daar natuurlijk tegen verzetten met — naar ik hoop — goede argumenten. Maar op een gegeven ogenblik zal ik me dan wel con amore bij zo'n beslissing neerleggen.

We hebben de plicht om naar b.v. vormingscentra te gaan en daar te communiceren met huisvrouwen en arbeiders, over de vraag wat we met z'n allen zullen doen. We staan in dienst vande samenleving; we worden bijna allemaal betaald uit belastinggelden.”

Utopia: kleine aarde plus New Babylon

De opvatting van prof. Boeker dat natuurwetenschappers bereid moeten zijn hun bezigheden bespreekbaar te maken voor de samenleving, opdat die er over zou kunnen oordelen en over mee-beslissen, klonk zo simpel. 't Was niettemin een belangrijke stap op weg naar zijn toekomstbeeld, zijn Utopia. Hoe zag dat „land”, samenleving, eruit? Een paar elementen:

Allereerst zou ze stationair moeten zijn, met ecologische kringlopen voor voedsel en grondstoffen; energie wordt door de zon en andere „onuitputtelijke” bronnen geleverd; de wereldbevolking is constant.

Verder zou de samenleving pluriform moeten zijn, dat wil zeggen: naast kleinschalige eenheden, zoals bij voorbeeld „de Kleine Aarde” zouden er „steden” moeten zijn, bij voorbeeld zoals bedacht door de kunstenaar Constant. Deze ontwierp een „New Babylon” een stad voor de „spelende mens”. Het is een stad die zich als een netwerk over de wereld uitstrekt. De mensen bewegen zich voort langs de „draden” van het net, die ongeveer tien kilometer uit elkaar liggen en kunstmatig op temperatuur worden gehouden. Essentieel is in deze stad de communicatie tussen de mensen. Constant wil die bereiken door overal in z'n bouwwerken het spelelement in te bouwen. Prof. Boeker constateerde op een tentoonstelling in Den Haag waar een constructie van New Babylon te bezichtigen was, dat het werkte. „Wij begonnen spon-